

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

29.07.2014 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България в медиите

Вестник Сега

✓ Бизнес климатът се смрази

Над 90% от българските фирми са микро - с до 9 души персонал

В разгара на лятото оптимизмът на българските бизнесмени съвсем изчезна. Политическата криза, проблемите около КТБ и финансовите затруднения пред държавата силно влошиха очакванията на фирмите за оставащите месеци до края на годината, показва редовната анкета на Националния статистически институт за стопанската ситуация в страната през юли.

Икономическата несигурност е проблем №1 за всички отрасли. Тя тревожи особено много мениджърите в строителството, където около 75% от анкетирания се оплакват, че не знаят какво ги чака в бъдеще. Наскоро браншът обяви, че държавата и общините дължат на фирми, работещи по европроекти, над 1 милиард лева, и заплаши да спре работата. Драмата с неплащането се дължи най-вече на спряното от Брюксел финансиране по програмите "Околна среда" и "Регионално развитие" заради корупция и нередности при обществените поръчки.

Данните на НСИ показват, че нестабилната икономическа среда е далеч по-травмираща за деловите хора от липсата на пазари, конкуренцията и трудния достъп до заеми. А най-лошото е, че тежестта на този фактор непрекъснато расте. Заради влошаване на бизнес климата в индустрията се готвят да свият персонала през идните три месеца, което означава, че наесен, когато се свие и сезонната заетост, може да има бум на безработицата.

В резултатите от допитването прави впечатление, че сред големите препятствия пред бизнеса се нарежда и калпавото законодателство. През юли този фактор е трети по значение за предприятията в промишлеността - след несигурната среда и слабото търсене на вътрешния пазар. След него остават неволите с финансирането, конкуренцията на вносителите и недостигът на качествени работници. Като "еталони" на лошо нормотворчество може да посочим сферите на обществените поръчки, енергетиката, конкуренцията, както и честите ремонти на законите и кърпенето им с лобистки поправки.

Напрежението се изостря от политическата ситуация - оставката на правителството, разпускането на парламента и предсрочните избори, които крият много неизвестни. "Изборите винаги плашат бизнеса, защото ситуацията на безвремие блокира работата на администрацията и тя става крайно непродуктивна", коментира изпълнителният председател на БСК Божидар Данев. По думите му за стагнацията в икономиката ни са виновни преди всичко политиките със своите действия както в законодателството, така и в управлението.

"Знаете ли какво се случва в държавната администрация, когато се зададат избори, когато се сменят правителства и началници - снишава се, никой за нищо не смее да вземе решение, да не говорим за реформи", обясни пред "Сега" и президентът на Висшето училище по застраховане и финанси Григорий Вазов. Според него ни чака труден период на чести смени на правителства.

Кризата около Корпоративна търговска банка (КТБ) също се отразява зле на бизнеса. "Това е банка със системно значение, тя оперира с около 8% от паричния ресурс на гражданите и на бизнеса, обслужва сделки на оръжейната индустрия" посочи Васил Велев, шеф на Асоциацията на индустриалния капитал в България.

Според бизнеса и синдикатите в момента България е в безпрецедентна политическа криза, довела до пълен срив на доверието към държавността и институциите. На 7 юли в остра декларация шестте най-големи работодателски и профсъюзни организации призоваха политиките да престанат да обслужват теснопартийни и корпоративни интереси и да си спомнят, че са слуги на народа.

ЖИВОТЪТ НА ФИРМИТЕ

България е царство на микропредприятията, показва публикувано вчера изследване на Националния статистически институт. Над 90% от всички действащи фирми в страната имат персонал до 9 души, а почти половината нямат наети работници или служители, което означава, че в тях работят само собствениците им, сочат данните на НСИ за 2008-2012 г. През 2012 г. в България реално дейност са развивали 323 745 предприятия, като само 9% от тях са били с 9 или повече работници, назначени на трудов договор. През изследвания период най-много са се роили автокъщите и автосервизите - почти 44% от новородените фирми са регистрирани с предмет на дейност ремонт и търговия на автомобили и мотоциклети. Най-малко са новосъздадените предприятия в добивната промишленост. Най-жизнени се оказват занимаващите се с транспорт, складиране и куриерски услуги - 88% от новите фирми в този сектор са се задържали на

пазара повече от година. В търговията с недвижими имоти оцеляването се оказва най-трудно и 35% от фирмите се оказват "еднодневки" - не са преживели и година след учредяването.

novini.bg

✓ Бизнес климатът у нас се влошава

Причината е политическата криза и проблемите около КТБ

В разгара на лятото оптимизмът на българските бизнесмени съвсем изчезна. Политическата криза, проблемите около КТБ и финансовите затруднения пред държавата силно влошиха очакванията на фирмите за оставащите месеци до края на годината, показва редовната анкета на Националния статистически институт за стопанската ситуация в страната през юли. Икономическата несигурност е проблем №1 за всички отрасли. Тя тревожи особено много мениджърите в строителството, където около 75% от анкетираните се оплакват, че не знаят какво ги чака в бъдеще. Наскоро браншът обяви, че държавата и общините дължат на фирми, работещи по европроекти, над 1 милиард лева, и заплаши да спре работа. Драмата с неплащането се дължи най-вече на спряното от Брюксел финансиране по програмите "Околна среда" и "Регионално развитие" заради корупция и нередности при обществените поръчки. Данните на НСИ показват, че нестабилната икономическа среда е далеч по-травмираща за деловите хора от липсата на пазари, конкуренцията и трудния достъп до заеми. А най-лошото е, че тежестта на този фактор непрекъснато расте. Заради влошаване на бизнес климата в индустрията се готвят да свият персонала през идните три месеца, което означава, че наесен, когато се свие и сезонната заетост, може да има бум на безработицата, пише в. Сега. В резултатите от допитването прави впечатление, че сред големите препятствия пред бизнеса се нарежда и калпавото законодателство. През юли този фактор е трети по значение за предприятията в промишлеността - след несигурната среда и слабото търсене на вътрешния пазар. След него остават неволите с финансирането, конкуренцията на вносителите и недостигът на качествени работници. Като "еталони" на лошо нормотворчество може да посочим сферите на обществените поръчки, енергетиката, конкуренцията, както и честите ремонти на законите и кърпенето им с лобистки поправки. Напрежението се изостря от политическата ситуация - оставката на правителството, разпускането на парламента и предсрочните избори, които крият много неизвестни. "Изборите винаги плашат бизнеса, защото ситуацията на безвремие блокира работата на администрацията и тя става крайно непродуктивна", коментира изпълнителният председател на БСК Божидар Данев. По думите му за стагнацията в икономиката ни са виновни преди всичко политиците със своите действия както в законодателството, така и в управлението. "Знаете ли какво се случва в държавната администрация, когато се зададат избори, когато се сменят правителства и началници - снишава се, никой за нищо не смее да вземе решение, да не говорим за реформи", обясни пред "Сега" и президентът на Висшето училище по застраховане и финанси Григорий Вазов. Според него ни чака труден период на чести смени на правителства. Кризата около Корпоративна търговска банка (КТБ) също се отразява зле на бизнеса. "Това е банка със системно значение, тя оперира с около 8% от паричния ресурс на гражданите и на бизнеса, обслужва сделки на оръжейната индустрия" посочи Васил Велев, шеф на Асоциацията на индустриалния капитал в България. Според бизнеса и синдикатите в момента България е в безпрецедентна политическа криза, довела до пълен срив на доверието към държавността и институциите. На 7 юли в остра декларация шестте най-големи работодателски и профсъюзни организации призоваха политиците да престанат да обслужват теснопартийни и корпоративни интереси и да си спомнят, че са слуги на народа.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник 24 часа](#)

✓ 200 млн. лв. похарчени за имоти за месец

Поне 200 млн. лева допълнително са влезли в пазара на имоти към края на юни и началото на юли. Още около 40 млн. евро се очаква да бъдат инвестирани в него през есента, когато пазарът традиционно се раздвижва.

Сметката направиха брокери на имоти специално за "24 часа". Според тях средно за година у нас се извършват 220 000 имотни сделки, което означава по близо 19 000 на месец и при средна цена от 100 000 лева за сделка. Само за юли брокерите отчитат 15% ръст на сделките. Парите, влезли в имотния пазар най-вероятно са дошли от онези 1 млрд. лева, които бяха изтеглени от фирми и граждани от банките през юни заради паниката.

Финансовият ресурс, насочен към имотния пазар, може да се покаже и по-голям, тъй като в сметките не са включени закупени от българи имоти в чужбина. Трудно могат да се пресметнат като обща сума и замените с доплащане в брой, които показват ръст от около 20% за последните два месеца.

Експерти допускат, че хора с по-малки депозити, които не им достигат за покупка на нов имот, правят замяна на по-малкото си жилище с по-голямо или на по-атрактивно място и доплащат с парите, изтеглени от банката. Брокери изчисляват като възможност размерът на доплащанията при такива имотни сделки да стигне до 40-60 млн. лева.

Необичайно раздвижване за летни месеци на имотния пазар имало и при сделките с офис площи и парцели с визи за строеж, казват брокери. Те смятат, че и някои фирми ще пренасочат изтеглени от банките свободни пари към инвестиции в имоти.

Големи брокерски агенции прогнозираат, че е напълно възможно миграцията от депозити към имоти да се засили. Те сочат две причини - пазарът традиционно замира през лятото и бележи ръст през втората половина на годината. Втората - че огледите, решенията за покупка на имот и изваждането на различни документи за сделката отнемат поне 4-6 месеца.

От големи брокерски агенции споделят и за друга, леко парадоксална проява на банковата паника от последните месеци. Собственици на имоти, работещи в чужбина, вадели от пазара собственост, давана досега под наем, и я предлагали за продан. Обяснението им било, че парите от наема се трупали в банкови сметки, които се закривали.

Друга част от изтеглените пари от банките са отишли и за покупката на нови автомобили. По данни на Европейската асоциация на производителите на коли, през юни в България продажбите им са се увеличили с близо 6%.

✓ Вдигат данък сгради в морски курорти

Данъчните оценки на имотите в Балчик, Несебър и Поморие ще се увеличат от 1 януари догодина, тъй като тези градове минават от 3-а във 2-а категория. Това ще доведе до повишение на данък сгради, който се определя според данъчната оценка.

Категоризацията на 74 населени места в България бе сменена със заповед на министъра на регионалното развитие в оставка Десислава Терзиева. Промените са обсъждани в работна група, в която участва и Националното сдружение на общините, чийто шеф е Гинка Чавдарова.

Смяната на категорията ще се отрази на данъчната оценка на имотите в 10 населени места, каза Венцислав Кожухаров, експерт в сдружението.

В Кула и Ракитово данъчната оценка ще се понижи, тъй като двете селища минават от 3-а в 4-а категория, каза Кожухаров.

Въпреки че 6 населени места минават от 4-а в 5-а категория, при тях няма промяна на данъчната оценка, тъй като и двете категории попадат в една група. Назад минават Бутан, Врачанско, Койнаре, Плевенско, Рибарица, Ловешко, Рудник, Бургаско, и Селановци, Врачанско, Тръстеник, Плевенско. От пета в четвърта категория пък минава Бобошево.

Ще се понижи данък сгради в Зърнево и Орляк, Добричко, в с. Разград, Монтанско, тъй като трите минават от 5-а в 6-а категория. Затова пък в селата Иваняне и Кубратово в столичната община ще плащат повече за данък сгради, тъй като те минават от 6-а в 5-а категория.

Десетото населено място е Пишурка, Кюстендилско, то от 7-а минава в 6-а категория. Там няма да се промени данъчната оценка, тъй като 6-а, 7-а и 8-а категория са в една група.

57 населени места изпадат в последната - 8-а група, автоматично, тъй като вече имат население под 100 души. При тях също няма промяна на данъчните оценки на имотите.

Вестник Стандарт

✓ Ниските лихви отварят портфейла

Прогнозират 30% ръст на борсата през 2014 г.

София. Ниските лихви стимулират потреблението и ръста на българската икономиката, сочи съвместна прогноза на инвестиционен посредник ЕЛАНА Трейдинг и европейската инвестиционна банка Saxo Bank. "Очакваме по-ниските лихви по депозитите и кредитите да стимулират потреблението и поне в известна степен да допринесат за подобрене на заетостта и на икономиката като цяло", коментира Цветослав Цачев, ръководител "Анализи" в ЕЛАНА Трейдинг.

Според експертите, положителната страна на икономиката на страната се формира от растежа на потреблението и доброто състояние на индустрията спрямо второто тримесечие на 2013 г. Негативните фактори са липса на реформи в много сектори, влошаване на износа, малко инвестиции, проблеми със събираемостта на приходите в бюджета и т. н. Втората половина на 2014 г. няма да донесе съществено подобрене на икономиката на страната, смята Цачев. По отношение на Българска фондова борса обаче прогнозите са по-оптимистични. Според анализаторите предпазливостта на инвеститорите ще се запази, което ще се изрази в по-ниски равнища на поръчките за покупка.

Въпреки това от ЕЛАНА Трейдинг очакват индексите на БФБ да направят ръст от около 30% за 2014 г., което е малко по-високо от регистрирания връх на SOFIX от 625 пункта през първата половина на годината. Най-голям риск за осъществяването на тази цел е евентуалната неспособност на новия парламент да излъчи мнозинство за съставяне на правителство, посочват анализаторите. Вчера основният борсов индекс SOFIX затвори на ниво от около 544 пункта, което е с 10% над нивото в началото на годината.

✓ 45% от фирмите са без нает работник

Само 8% от предприятията оцеляват над 5 години

София. Близо 45% от фирмите в страната нямат нито един нает работник. В същото време само 8% от регистрираните нови дружества оцеляват над 5 години, сочат данните на НСИ. Явно у нас много хора се опитват да правят собствен бизнес, но малцина успяват да се задържат на пазара.

2012 г. в България е имало 323 745 активни фирми, което е с 1,2% повече от 2011 г. Най-голям дял имат фирмите с 0 наети лица - 44,6%. В групата "1-4 наети" са 39,7% от фирмите. Най-малко са фирмите с "5-9 наети лица" - средно 8% за периода 2008-2012 г., докато с "10 и повече наети" за 5-годишния период са 9% от предприятията. В групата "10 и повече" работят 70,8% от всички заети. В 5-годишния период всяка година са се раждали средно 14,1% от активните предприятия.

Най-голям е броят на новородените предприятия, които не са наели работна ръка. В групата "0 наети" през 2012 г. попадат 26 855 новородени фирми, следвани от групата с 1 до 4 наети - 13 677. През същата година новите фирми с над

10 наети са само 585. За периода близо 44% от новородените фирми са в сектор "Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети". Почти 81% от родените през 2011 г. фирми оцеляват една година по-късно. Най-висок е делът на оцелелите фирми в сектор "Транспорт, складиране и пощи" - 88%, а най-нисък - в сектор "Операции с недвижими имоти" - 64,7%. Но в рамките на по-дълъг период делът на оцелелите фирми рязко пада. Делът на фирмите, родени през 2007 г. и все още активни 5 години по-късно, през 2012 г. е само 8,1%. Най-жизнеспособни са строителните фирми, където делът на преживели 5-годишния период е 12,5%.

През 2011 г. умрелите предприятия са 39 183, или 12,2% от броя на активните фирми. Същата година са родени 35 061 фирми. В резултат на умирането на фирми работата си са загубили 3,5% от заетите през 2011 г. Почти половината умрели фирми - 17 681, са били от сектор "Търговия, ремонт на автомобили, лични вещи и стоки за домакинството".

Условията за бизнес отново се влошават

Бизнес климатът през юли се влошава за втори пореден месец. Това се дължи на по-лошите условия във всички сектори на икономиката - промишленост, строителство, търговия на дребно и услуги, сочи анкета на НСИ сред шефовете на фирми. Така се затвърждава обръщането на положителния тренд, започнало през юни, на фона на политическата нестабилност и сътресенията в банковия сектор. През май бизнес климатът отчете най-високото си ниво от близо пет години и половина. В промишлеността се влошават очакванията на мениджърите за състоянието на предприятията през следващите 6 месеца. Пада осигуреността на производството с поръчки, като натоварването на мощностите се е свило до 74,2%. Има и очаквания за намаление на персонала през следващите 3 месеца.

Строителните предприемачи имат по-резервирани очаквания за следващите 6 месеца. Очакванията за нови поръчки през следващите месеци са по-неблагоприятни. В търговията на дребно също се влошават очакванията на мениджърите за състоянието на фирмите. Прогнозите за обема на продажбите през следващите 3 месеца обаче са оптимистични макар и по-резервирани спрямо юни. В услугите оптимизмът на мениджърите се топи. А очакванията за търсенето на услуги в следващите 3 месеца са по-неблагоприятни. Основният фактор, затрудняващ дейността във всички сектори на икономиката, е несигурната икономическа среда. Също така мениджърите от всички сектори очакват цените да останат без промяна през следващите три месеца.

[Вестник Капитал Daily](#)

✓ Как ще се разпределят 5 млрд. евро земеделски субсидии

Големите получатели ще бъдат ограничени с лесно заобиколими правила

Новите земеделски евросубсидии за следващите пет години трябваше да ограничат концентрацията на средства в зърнения сектор и да подпомогнат малките стопанства - за зеленчуци и плодове. На хартия това е и целта при промените, които предлага аграрното министерство на Брюксел и сектора. Предложените лимити за големите и нови помощи за микрофирмите са или лесно заобиколими, или стимулират изкуственото раздробяване. Единствената положителна идея е, че могат да насочат няколко милиона повече към сектора на плодове и зеленчуци през другата програма за сектора - за развитие на селските райони.

Преди дни земеделското министерство публикува концепцията си за директните субсидии, които са за над 5 млрд. евро до 2020 г. До 1 август е срокът, в който документът трябва да се изпрати в Брюксел. Дотогава са насрочени обсъждания в парламентарната комисия по земеделие, включително и с браншови организации.

Какво се оръзва

В първия проект на концепцията земеделското министерство предвиждаше прогресивно намаление на субсидиите за най-големите стопанства. Така компаниите, получаващи между 100 и 300 хил. евро на година, трябваше да получат намаление от 5% на парите, а тези с над 300 хил. евро - 10%. В новия вариант е избран на пръв поглед по-твърд подход. Според предложението най-големите фермери с над 300 хил. евро няма да получават нищо за горницата, т.е. въвежда се таван на плащанията. За получаващите между 150 и 300 хил. евро остава намалението от 5% върху получаваната сума.

Има и малка награда - дава се възможност на фирмите да минимизират загубата на субсидии. Това ще стане чрез разрешената от Брюксел опция от оръзаната част на директното плащане да се изваждат разходите за заплати, както и данъци и такси, свързани с работниците във фирмата. Ето и пример: ако една компания трябва да получи 180 хил. евро субсидии, подлежащите на редуция са 30 хил. евро от тях. Ако обаче има разходи от например 10 хил. евро годишно за заплати на служители, социални осигуровки и всякакви данъци, свързани с трудовата заетост във фирмата, тази сума се изважда и санкцията от 5% ще се прилага само за останалите 20 хил. евро. Тази схема може да бъде стимул за изсветляване в сектора, в случай че има фирми, които не декларират реалните заплати на служителите си, но същевременно вероятно ще доведе до усложняване на кандидатстването с оглед на допълнителните документи, които ще трябва да се прилагат.

Ситен ефект за големите

Изчисленията на агроведомството показват, че промените за големите фермери ще засегнат между 35 и 78 компании от общо над 80 хиляди. Няма яснота кои са потенциалните, защото липсва актуална публична информация (виж карето). Данните на земеделското министерство показват, че сред потенциално засегнатите са седем компании от животновъдството, които са декларирали пасища и ливади за над 150 хил. евро субсидии, а останалите вероятно са изцяло зърнопроизводители. Оръзването по предварителни изчисления ще е между 2.7 и 6.4 млн. евро, което е нищожно на фона на общия обем от субсидии от над 600 млн. евро годишно. А и е напълно възможно бизнесът да бъде изкуствено разделен в отделни фирми, за да се избяга от ограничението. Кое то всъщност започна като процес още преди години, когато се заговори за ограничението.

Въпреки това в сектора има брожение - асоциацията на земеделските производители в България коментира, че не подкрепя въвеждането на таван за субсидиите и смята първоначалния вариант за свиването им с 10% за по-балансиран. "Страната ни не бива да спъва възможността на големите зърнопроизводители да продължат да се развиват. От една страна, те са в конкуренция с колегите си от ЕС, а от друга, от тях се очаква да диверсифицират производствата си, като инвестират в животновъдство и преработка – като маслобойни, мелници, фуражни заводи и др., и така да генерират принадена стойност", се казва в съобщението на организацията.

От организацията допълват още, че цари заблуда сред производителите от другите сектори, че парите от санкциите за големите, ще отидат при директните плащания за по-малките. В действителност спестеното трябва да бъде прехвърлено в програмата за развитие на селските райони като агроминистерството твърди, че ще отиде в схеми за подпомагане на малки производители, животновъдство, зеленчукопроизводство, овощарство и биопроизводство.

Парите за по-малките

И новата концепция на земеделското министерство предвижда повишение на субсидиите за по-малките производители. Едното от тях ще дойде чрез т.нар. Преразпределително плащане, което осигурява по-висока субсидия за първите 300 заявени декара в стопанството. За него ще бъдат отделени близо 56 млн. евро през 2015 г. като земеделското министерство смята, че така ще се осигури добавка от 15 лв. на декар към субсидията от средно 30 лв. на декар. Тази прогноза обаче е направена на база миналогодишния брой кандидати за субсидии и е много вероятно да не се сбъдне. По неофициална информация през последните месеци, когато течеше кампанията за кандидатстване за субсидии и беше обявено, че се въвежда преразпределително плащане, е регистриран сериозен ръст на кандидатите за субсидии от близо 20% и доста по-малко увеличение на декларираните за обработка земи.

Вече няколко земеделски сдружения обявиха, че по тяхна информация поне половината от новокандидатстващите за субсидии фермери са всъщност по-големи фирми, които са се разделили фиктивно на компании, обработващи по 300 дека, за да получат по-висока субсидия за единица площ. Ако това се окаже масова практика, предвидените за преразпределителни субсидии 56 млн. евро ще трябва да се разделят измежду много повече стопанства, което ще стопи обявената добавка от 15 лв. за декар.

Агроминистерството упорства и с въвеждането на схемата за най-дребните производители, която осигурява до 1250 евро на стопанства с площ между 5 и 30 дека. Против тази схема се обявиха повечето големи сдружения в селското стопанство. Причината е, че се смята, че по този начин ще има изкуствено раздробяване на земите от фиктивни фирми.

✓ Политическата нестабилност се пренесе и върху бизнес климата

През юли всички отрасли на икономиката са били засегнати от нестабилната обстановка

Политическата криза и нестабилната обстановка в страната влошават осезаемо средата за правене на бизнес. Това показват данните на Националния статистически институт (НСИ) за стопанската конюнктура през юли. За последния месец измерваният от НСИ показател на бизнес климата се понижава с 3.2 пункта спрямо юни, като влошаването се забелязва във всички наблюдавани отрасли на икономиката – промишленост, строителство, търговия на дребно и услуги. Несигурната икономическа среда традиционно остава основният проблем, който мениджърите посочват пред развитието на бизнеса си. Сред предизвикателствата са още високата конкуренция и ниското търсене в отделните отрасли.

Задълбочаване на спада

Първите негативни сигнали за влошаването на условията за бизнес бяха отчетени още с данните за предишния месец, когато показателят на бизнес климата отчете първото си понижение от началото на годината. Отчетената за юни стойност беше с 1 пункт по-ниска спрямо май, което беше очаквано с оглед на проблемите с Корпоративна търговска банка, които влошиха средата в края на месеца. През юни рейтинговата агенция Standard & Poor's също излъчи силен сигнал за негативното развитие на обстановката в България, като свали рейтинга на страната до последната възможна степен в инвестиционната скала (BBB-) преди т.нар. боклук (junk), като мотивира решението си с политическата нестабилност и лошото управление.

Данните за юли показват запазване и задълбочаване на негативната тенденция, което също не е неочаквано с оглед на продължаващите неясноти около финансовата институция, както и на увеличената политическа нестабилност в последните седмици. Нагласите на мениджърите, които не очакват повишаване на търсенето, а оттам и на крайните цени на предлаганите от компаниите им продукти и услуги, също са показателни за влошаването на средата. В дългосрочен план влошаването на средата е до близки до условията за бизнес в средата на 2012 г., показва динамиката на отчитания от НСИ показател на бизнес климата (виж графиката). Наблюдаваният от националната статистика показател е най-близкият български аналог на популярния на Запад индекс за поръчките на компаниите (purchasing manager's index, PMI), като изследва нагласите на мениджъри и предприемачи за оценката им за моментното състояние на бизнес средата и очакванията им за развитието на бизнеса им в следващите до шест месеца.

Свиване във всички сектори

През изминалия месец най-рязък спад е имало в сектора на търговията на дребно. Спрямо юни стойността на секторния показател се е понижала с 6.2 пункта, след като месец по-рано нямаше съществена промяна в сравнение с май. Влошаването на нагласите се дължи на по-неблагоприятните оценки и очаквания на търговците на дребно за състоянието на предприятията, посочват от НСИ. Въпреки това в сектора продължават да гледат оптимистично по отношение на поръчките към доставчиците и на обема на продажбите в следващите три месеца, макар че прогнозите са по-ревизирани в сравнение с юни.

Свиването в промишлеността е с 2.1 пункта спрямо месец по-рано, като основната причина за това са влошените очаквания на мениджърите за бизнес състоянието на предприятията в следващите шест месеца. Данните на НСИ сочат

още, че поръчките в сектора са намалели, което води и до по-неблагоприятни очаквания за дейността на предприятията в следващите три месеца. Показателен за негативните настроения в сектора е и фактът, че компаниите очакват известни свивания на персонала си в следващите три месеца.

Влошаването на показателя при услугите е с 2.8 пункта спрямо юни, като вместо "по-добро" развитие на състоянието на предприятията в следващите шест месеца мениджърите вече очакват запазване на статуквото. Очакванията за търсенето на услуги за следващите три месеца също се влошават.

В строителството спадът на секторния показател е с 3 пункта в сравнение с юни, като фактор за понижението му са резервираните очаквания на строителните предприемачи за състоянието на компаниите в следващите шест месеца. Прогнозите за нови поръчки за същия период също се влошават, става ясно от данните на НСИ.

✓ **Новият трудов договор за стажуване**

Какви са условията и задълженията на работодателя

С последните промени в Кодекса на труда от март тази година се въведе ново, самостоятелно основание за сключване на трудов договор – с условие за стажуване. Чл. 233а от КТ дава легалното определение на понятието стажуване, а именно – стажуването е изпълнение на работа под наставничеството на работодателя или на определено от него лице – наставник, с цел усвояване на практически умения по придобитата професия или специалност.

Основанието за сключване на такива трудови договори е чл. 233б от КТ, където са посочени и законовите изисквания за сключването им. Условията, които трябва да бъдат изпълнени едновременно, за да може да се сключи трудов договор с условие за стажуване, са следните:

- Стажантът по договора да е завършил средно или висше образование с придобита специалност или професия. Това се доказва с документ за завършената образователна степен по съответната професия.

- Длъжността, както и работата, която стажуващият ще извършва по договора, трябва да съответстват на придобитата от него квалификация. Това означава, че изискванията за заемане на длъжността в длъжностната характеристика трябва да съвпадат с образователно-квалификационната степен на стажуващия.

- Стажуващият не трябва да има трудов стаж от други работодатели по специалността, за която ще стажува. Това означава, че не трябва да е упражнявал професията, която е предмет на стажа. Моето мнение е, че трудов стаж по друга специалност няма да бъде проблем за сключване на трудов договор с условие за стажуване.

- Трудов договор с условие за стажуване може да се сключва само с лица до 29-годишна възраст.

Форма и съдържание

Както и за останалите трудови договори, за този с условие за стажуване е в сила изискването за писмена форма, както и да съдържа всички реквизити на трудовия договор. Последният задължително съдържа данни за страните и определя мястото на работата, наименованието на длъжността, както и характера на работата, датата на сключване на договора и началото на неговото изпълнение, времетраенето на договора, размера на основния, удължения и допълнителния платен годишен отпуск, еднакъв срок за предизвестие за двете страни, възнаграждението и периодичността на изплащането му, продължителността на работния ден или седмица.

С трудовия договор могат да се уговорят и други условия, свързани с престирването на работната сила, които не са уредени с повелителни разпоредби на закона. Освен задължителните за всички трудови договори реквизити в договора за стажуване се определят също начинът и формата, чрез които се усвояват практическите умения в процеса на изпълнение на трудовите задължения, името и длъжността на наставника, както и други условия, свързани със стажуването.

Другите условия могат да бъдат най-разнообразни, стига да не противоречат на повелителните разпоредби на трудовия закон. По отношение на времетраенето трябва да поясня, че трудовият договор с условие за стажуване, макар да е регламентиран като самостоятелен вид трудов договор, е причислен към срочните трудови правоотношения, тъй като трудовият закон установява както минимален, така и максимален срок.

Договор за стажуване може да се сключва за не по-малко от 6 месеца и за не повече от 12 месеца. Освен това условията за прекратяване на този вид трудов договор са приравнени с правилата за прекратяване на договорите за допълнителен труд. Договорът за стажуване може да бъде прекратен от една от страните по него с предизвестие от 15 дни. Още един важен момент е, че при прекратяване на договор за стажуване не се прилага закрилата при уволнение по реда на чл. 333 от КТ.

Определяне на наставник

Освен поставянето на условия за сключване на договор за стажуване трудовият закон се стреми да гарантира качествено провеждане на стажа, за да може стажуващият да натрупа важни знания и умения в процеса на работата. В тази връзка са поставени условия, на които трябва да отговарят и наставниците.

На първо място наставникът трябва да притежава квалификация по същата или сходна професия, по която ще се осъществява стажуването. Освен това той трябва да бъде работник или служител в същото предприятие и да има най-малко 3 години стаж по професията или специалността, по която ще се провежда стажът.

Отношенията между предприятието работодател и наставника се уреждат с допълнително споразумение към трудовия му договор, в което се определят разпределението на работното време и други условия за изпълнение на наставничеството.

Удостоверяване на резултатите

Трудовият закон предвижда удостоверяването на постигнатите резултати от стажуването да става чрез издаване на препоръка от работодателя, която да послужи на стажуващия при кандидатстване за работа при други работодатели.

нето на препоръката е задължително и работодателят трябва да направи това в 14-дневен срок от прекратяването на договора за стажуване. По отношение на съдържанието на препоръката обаче законодателят не поставя ясни правила за удостоверяване на резултатите от обучението, което според мен може да доведе до злоупотреби от страна на работодателите спрямо стажуващите.

Уведомяване на НАП

От казаното дотук следва, че договорът за стажуване е трудов договор и като такъв сключването му подлежи на деклариране пред НАП. За целта бяха инициирани и промени в Наредба №5 за съдържанието и реда за изпращане на уведомлението по чл. 62, ал. 5 от Кодекса на труда. В основанията за сключване на трудовия договор е добавен нов код – 16, специално за договора с условие за стажуване.

Срокът за подаване на уведомлението е както и при останалите трудови договори – 3 дни от сключването и 7 дни от прекратяването на договора. Тъй като това основание е ново, в § 9 от ПЗР на наредбата беше поставен срок за подаване на уведомленията за сключени до 30.04.2014 г. трудови договори на основание чл. 233б от КТ, а именно - от 7 май до 15 май 2014 г.

В заключение ще обърна внимание, че договор за стажуване с едно и също лице може да се сключва само веднъж. Това произхожда най-вече от факта, че периодът на стажуването се зачита за трудов стаж, и при следващо сключване на такъв договор няма да бъде изпълнено условието – стажуващият да няма трудов стаж по придобитата от него специалност или професия.

В случай че лицето има и друга придобита квалификация или професия, аз съм на мнение, че няма да има пречка същото лице да сключи трудов договор за стажуване и по другата професия, било то при същия или при друг работодател.

✓ Новите директиви за обществените поръчки и малките и средни предприятия

Последните промени в европейското законодателство предвиждат редица облекчения за участието на МСП в обществени търгове предвид потенциала им за създаване на работни места, растеж и иновации

Една от целите на новите европейски директиви в областта на обществените поръчки е преработка на съществуващите процедурни правила, за да се улесни по-специално участието на малките и средните предприятия (МСП) във възлагателните процедури. Новите директиви отчитат обстоятелството, че към момента на пазара на обществени поръчки в държавите членки се наблюдава тенденция на окрупняване на търсенето от страна на купувачите в публичния сектор с оглед постигане на икономии от мащаб. Това се постига чрез концентриране на покупките от по-малък на брой участващи възлагачи органи или възлагане на по-големи по обем и стойност договори за обществени поръчки и за по-дълъг срок. Поради тази причина новите директиви прокламират, че окрупняването и централизирането на процедурите по възлагане на обществени поръчки трябва да се следят внимателно, за да се избегне прекомерната концентрация на покупателна способност и за да се запазят възможностите за достъп до пазара за МСП.

Така например, за да се осигури по-широка възможност за участие на МСП в мащабна, динамична система за покупки, управлявана от централен орган за възлагане, съответният възлагач орган следва да може да организира системата съобразно обективно определени категории. Тези категории могат да включват максималния допустим размер на конкретни доставки, услуги или строителство, които ще бъдат възложени в рамките на съответната категория. Могат да включват също така и конкретен географски район, в който ще бъдат изпълнявани поръчките. Самите критерии за подбор следва да са пропорционални на характеристиките на съответната категория.

Кодекс за добрите практики

За да бъдат адаптирани обществените поръчки към възможностите на МСП, възложителите трябва да бъдат насърчавани да прилагат съдържания се в работния документ на Европейската комисия от 25 юни 2008 г. "Европейски кодекс за най-добри практики, улесняващи достъпа на МСП до договори за възлагане на обществени поръчки". Този кодекс дава насоки как да се прилага рамката относно обществените поръчки по начин, улесняващ участието на МСП. Една от най-важните мерки в тази връзка е разделянето на големите обществени поръчки на обособени позиции. Това разделяне може да се прави на базата на количествени или качествени параметри - спрямо капацитета или специализацията в определен сектор на МСП. Разбира се, възложителите следва да запазят своята оперативна самостоятелност при определяне на предмета и стойността на обособените позиции. Когато обаче възложителят реши, че не е целесъобразно поръчката да се разделя на обособени позиции, в документацията за обществената поръчка следва да се посочат основните съображения за това. Такива съображения могат да бъдат риск да се ограничи конкуренцията, риск от прекомерно оскъпяване или техническо затрудняване на изпълнението, трудности в координирането на различни изпълнители и т.н. Също така държавите членки могат да направят задължително разделянето на обособени позиции в определени случаи.

Директни плащания

Друга подобна мярка в полза на МСП е предвиждането на директни плащания към подизпълнителите. Сроковете за подаване на оферти за участие в процедури за възлагане на обществена поръчка следва да бъдат максимално кратки. Това не бива да създава ненужни пречки пред достъпа на МСП.

Необосновано завишените финансови и икономически изисквания често представляват препятствие пред участието на МСП в обществени поръчки. Затова всички подобни изисквания следва да са пропорционални на предмета на поръчката. По-специално възлагачите органи не следва да имат право да изискват от икономическите оператори да имат определен минимален оборот, който надвишава повече от двукратно прогнозната стойност на поръчката. По-високи изисквания следва да се прилагат само в обосновани случаи.

Единен европейски документ

Следва да се ограничат изискванията към икономическите оператори да представят значителен брой сертификати или други документи, свързани с критериите за изключване и подбор. Това се постига чрез използването на единен европейски документ за обществени поръчки, състоящ се от актуализирана лична декларация, която също е една от мерките, които целят улесняване на достъпа на МСП до възлагателните процедури. В тази връзка Европейската комисия управлява електронна система — e-Certis, чиято цел е да улесни обмена на сертификати и други служещи за доказателства документи, често изисквани от възлагащите органи, в полза на МСП. Предвижда се използването на e-Certis да стане задължително на по-късен етап.

В помощ на малките и средните фирми

В обобщение предвид потенциала на МСП за създаване на работни места, растеж и иновации е важно да се насърчи участието им в процедурите за възлагане на обществени поръчки, като новите директиви се въведат в националните законодателства на държавите членки чрез подходящи разпоредби. Очаква се въвеждането на новите директиви да допринесе за по-висок дял на МСП в общата стойност на възложените поръчки. Не е целесъобразно да се налагат задължителни нива на успех, но при все това националните инициативи за повишаване на участието на МСП следва - предвид значението им, да подлежат на внимателен мониторинг. До 18 април 2017 г. и на всеки три години след това държавите членки ще са длъжни да представят на Европейската комисия доклад от мониторинга, в който, когато е целесъобразно, ще се включва и информация за степента на участие на МСП в обществените поръчки.

[Вестник Класа](#)

✓ 110% ръст на плащанията през банкови карти

Със 110% са нараснали плащанията през банкови карти през последните пет години. В същото време средната стойност на плащанията през ПОС терминал са намалели двойно. За същия период броят на жените, използващи картови продукти, е нараснал с 95%, докато увеличението при мъжете е с 67%. Сред причините за активизирането на жените в използването на банкови карти е разработването на продукти и услуги изцяло съобразени с потребностите на дамите, се посочва в анализ на Уникредит Булбанк. През първите шест месеца на тази година общият брой на потребителите на кредитни карти е нараснал с 6% спрямо година по-рано. В същото време обемът на разплащанията с тези продукти е скочил с 18%. Положителна е статистиката и при държателите на дебитни карти, при които към средата на 2014 г. се наблюдава нарастване от 14% при обема на извършените покупки. Предвид позитивните резултати от началото на годината и традиционно силните летни месеци, очакванията са месечният ръст при картовите разплащания да се запази.

[Вестник Преса](#)

✓ Идея: Ще дават европари за машини на лизинг

Схемата ще компенсира фирмите от Югозападна България

Лизингови договори за купуване на машини и оборудване да може да се финансират с пари от Брюксел през новия програмен период 2014-2020 г. Това е една от идеите, които се обсъждат от експертите на програма „Иновации и конкурентоспособност“, съобщи за „Преса“ консултантът Ангелина Тодорова. Целта е да се съкратят процедурите и да се облекчи достъпът на предприятията до европейски средства.

Проектите ще минават по-бързо през одобрение, а фирмите ще може да ползват машините и оборудването още от самото начало. Схемата ще компенсира предприятията от София и Югозападния регион, които през следващите седем години ще получават по-малко финансова помощ. Тя ще е до 25%, тъй като БВП на глава от населението в региона е 75% от средния за ЕС (25 700 евро). Така те ще ползват субсидията като първата вноска, а след това ще обслужват сами лизинга си, обясни Тодорова. Няма да има нужда от кредити.

Друга новост, която се обсъжда, е да се дават ваучери за проекти в областта на иновациите и научното сътрудничество. При тях процедурите ще бъдат съкратени. След приключване на проекта ваучерът ще бъде осребрен.

Фирмите и общините от Югозападна България обаче са недоволни. „Има логика по-богатите населени места да получават по-малко, за да няма големи контрасти в икономическото развитие на страната. Но така тези, които изпълняват големи проекти, ще бъдат наказани“, коментира кметът на Костинброд Милен Димитров. Според евроекспертите държавата може да участва в големите инфраструктурни проекти, за да бъдат подпомогнати общините.

За новия програмен период са в сила и други ограничителни мерки - 6% по програма „Конкурентоспособност“, която е в размер на 1,416 млрд. евро, ще бъдат блокирани. Става дума за 85 млн. евро. В средата на периода ще бъде извършена проверка и ако се установи, че изискванията се изпълняват, тогава парите ще бъдат усвоени.

Статистиката отчита

Масово се закриват предприятия

Само 8% от предприятията, създадени през 2007 г., са оцелели 5 години по-късно - през 2012 г. Това показват данни на Националния статистически институт за т. нар. бизнес демография. През 2011 г. 39 183 дружества са закрити (или „умрели“, по терминологията на НСИ). Това е над 12% от общия брой на активните предприятия през годината. В резултат 3,5% от заетите през 2011 г. работници са останали без препитание. Почти половината са в сектора на търговията и ремонта на автомобили. Най-жизнеспособни са се оказали в добивната промишленост.

През 2012 г. в България са действали 323 745 активни предприятия, което е с 1,2% повече в сравнение с предходната година. Малко над 13% от тях са били „новородени“. От 2007 г. до 2012 г. средно на година са се „раждали“ над 14% от броя на активните през периода предприятия.

✓ Бизнес климатът се влошава

Общият показател през юли се понижава рязко с 3,2 пункта след неговия спад с 1,0 пункт през юни

Бизнес климатът в страната се влошава с 3,2% през юли спрямо предишния месец. Това показват данни на Националния статистически институт.

Понижение се отчита във всички наблюдавани отрасли. Най-значително е в сферата на търговията на дребно - с 6,2%. Търговците обаче не очакват увеличение на цените и смятат, че обемът на продажбите ще се запази. В промишлеността спадът е с 2,1%. Мениджърите на предприятията са на мнение, че през следващите три месеца ще има намаление на персонала.

Стопанската конюнктура в сферата на строителството се влошава с 3%. Производственият график е осигурен с договори близо 5 месеца, но прогнозите за нови поръчки са неблагоприятни.

В сектора на услугите бизнес климатът се влошава с 2,8%, но цените ще останат без промяна в идните три месеца.

✓ КНСБ предлага: Заплатите до 500 лв. да не се облагат с данъци

От синдиката настояват минималната работна заплата през следващата година да стане 400 лв.

"Заплатите до 500 лв. да не се облагат с данъци е вариант, за който ще настоява КНСБ", съобщи днес вицепрезидентът на синдиката Николай Ненков на пресконференция в централата на КНСБ. По думите му КНСБ ще настоява за такъв вариант, ако бъде отхвърлена възможността да се приложи необлагаем минимум. "В последния момент преди приемането на сегашния бюджет ние успяхме да издействаме промяна в данъчното законодателство заплатите до минималната работна заплата да са освободени от данъци", припомни Ненков и допълни, че данъкът, който хората с такива заплати плащат, ще бъде възстановен през 2015 година.

"КНСБ ще настоява и минималната работна заплата през 2015 година да бъде 400 лева", припомни още Ненков. Разчетите на синдиката показват, че за бюджетната сфера увеличението на работната заплата трябва да е около 15 процента.

✓ Доходът на 5,72 млн. българи е под издръжката на живота

Издръжката на живот на едно лице от 4-членно домакинство в края на юни 2014 г. достига 559,95 лв. или общо за този тип домакинство месечно са необходими около 2 240 лв., за да посрещат разходите си

Около 80% от домакинствата в страната, или близо 5,720 млн. души, изкарват месеца с доход на човек под необходимия за издръжка на живота. Това обяви Виолета Иванова от Института за социални и синдикални изследвания (ИССИ) към КНСБ. Данните на ИССИ за второто тримесечие на 2014ю г. сочат, че за нормално съществуване са нужни 559,95 лв. на човек, или 2240 лв. за 4-членно семейство. Сумата е с 0,6% по-ниска от тази през първото тримесечие, а на годишна база намалението е с 0,7%. Основната причина е дефлацията, която се поддържа вече 11 месеца на годишна база.

За периода юни 2008 г. - юни 2014 г. обаче издръжката на живота нараства с 22,6%. Липсват мерки за ограничаване на безработицата и бедността, коментираха експертите.

58% от домакинствата, или близо 4,184 млн. души, живеят с доход до 340 лв. на човек. Спрямо същия период на 2013 г. те са с около 454 000 души повече. Под прага на бедността са 23,2% от домакинствата, или над 1,670 млн. българи. В сравнение със същия период на 2013 г. те са с 58 000 души повече.

През първото тримесечие на 2014 г. на минимална заплата от 340 лв. са 242 093 души, или 10,9% от наетите. През същия период на 2013 г. делът им е бил 9,4%. КНСБ настоява от 1 януари 2015 г. най-ниското възнаграждение да стане 400 лв.,

бюджетните заплати да се вдигнат с 15% и да се въведе данъчен кредит за доходи между 400 и 500 лв. Това обяви вицепрезидентът на синдиката Николай Ненков.